

Dosarul nr. 2ra-1544/21

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) L. Ciubotaru
Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) M. Guzun, A. Malîi. I. Dutca

Î N C H E I E R E

13 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Chirița Eugeniu
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu
privire la constatarea faptului atragerii ilegale la răspundere penală, repararea
prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale
procuraturii și ale instanțelor judecătorești și constatarea încălcării dreptului la
judecarea în termen rezonabil a cauzei,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021,

c o n s t a t ă :

La 19 februarie 2020, Chirița Eugeniu a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu
privire la constatarea faptului atragerii ilegale la răspundere penală, repararea
prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale
procuraturii și ale instanțelor judecătorești și constatarea încălcării dreptului la
judecarea în termen rezonabil a cauzei.

În motivarea acțiunii, Chirița Eugeniu a menționat că la 25 iunie 2018, în
privința sa a fost pornită urmărirea penală în temeiul unei bănuieli rezonabile de
comitere a infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (1) din Codul penal pe faptul
instalării pe pereții exteriori ai casei sale de locuit a camerelor de supraveghere
video, îndreptate spre gospodăria Tatianei Reciulschi, care înregistrează imagini
fără consimțământul ultimei, astfel fiindu-i lezate dreptul la viața privată și la
inviolabilitatea domiciliului.

Prin ordonanța Procuraturii Criuleni din 25 martie 2019, a fost recunoscut în
calitate de bănuît.

Prin ordonanța Procuraturii Criuleni din 24 iunie 2019, a fost pus sub învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (1) din Codul penal.

Ulterior, prin ordonanța Procuraturii Criuleni din 03 ianuarie 2020, a fost scos de sub urmărire penală, cu clasarea cauzei penale din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Totodată, reclamantul a invocat încălcarea termenului de derulare a urmăririi penale și anume 25 iunie 2018 – 03 ianuarie 2020.

Reclamantul Chirița Eugeniu a solicitat, inclusiv prin cererea concretizată (f.d. 89-92), constatarea faptului atragerii ilegale la răspundere penală, încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 150 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, încasarea sumei de 150 000 lei cu titlu de prejudiciu material (salariul ratat), constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a urmăririi penale și încasarea sumei de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 februarie 2021, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Chirița Eugeniu.

S-a constatat faptul atragerii ilegale la răspundere penală a lui Chirița Eugeniu.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Chirița Eugeniu suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral ca urmare a atragerii ilegale la răspundere penală.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Chirița Eugeniu la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

Pentru a se pronunța astfel, prima instanță cu referire la circumstanțele cauzei a reținut că prin ordonanța de începere a urmăririi penale din 25 iunie 2018, în privința lui Chirița Eugeniu a fost pornită cauza penală după indicii componentei de infracțiune prevăzute de art. 177 alin. (1) din Codul penal, pe faptul instalării de către Chirița Eugeniu pe pereții exteriori ai casei sale de locuit a camerelor de supraveghere video, îndreptate spre gospodăria Tatianei Reciulschi, care înregistrează imagini fără consimțământul ultimei, astfel fiindu-i lezate dreptul la viața privată și la inviolabilitatea domiciliului.

Prin ordonanța Procuraturii Criuleni din 06 august 2018, cauza penală a fost transmisă pentru continuarea efectuării urmăririi penale către alt ofițer de urmărire penală.

Prin ordonanța Procuraturii Criuleni din 25 martie 2019, s-a dispus recunoașterea lui Chirița Eugeniu în calitate de bănuț.

Prin ordonanța Procuraturii Criuleni din 24 iunie 2019, Chirița Eugeniu a fost pus sub învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (1) din Codul penal.

Ulterior, prin ordonanța Procuraturii Criuleni din 18 iulie 2019, cauza penală a fost transmisă pentru continuarea efectuării urmăririi penale către alt ofițer de urmărire penală.

Prin ordonanța Procuraturii Criuleni din 03 ianuarie 2020 s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Chirița Eugeniu din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu clasarea procesului penal.

Astfel, prima instanță a concluzionat că Chirița Eugeniu a fost urmărit penal neîntemeiat, fiind recunoscut în calitate de bănuț, iar ulterior a fost pus sub învinuire, în privința acestuia fiind efectuate mai multe acțiuni de urmărire penală, pentru ca într-un final acesta să fie scos de sub urmărire penală pe motivul că fapta nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 177 alin. (1) din Codul penal.

În acest context, instanța de judecată a remarcat că, odată ce în privința reclamantului a fost emisă o ordonanță de scoatere de sub urmărire penală din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, este evident că acesta a fost atras ilegal la răspundere penală și este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

Instanța de judecată subliniat că, deși Chirița Eugeniu a fost scos de sub urmărire penală în temeiul unei ordonanțe irevocabile, până la emiterea ordonanței respective, reclamantul a fost recunoscut în calitate de bănuț și pus sub învinuire, fiind întreprinse în privința acestuia acțiuni de urmărire penală, acțiuni prin care, în mod vădit au fost lezate drepturile reclamantului.

Deci, prin intentarea cauzei penale în privința lui Chirița Eugeniu, ultimului i-a fost adusă atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, inclusiv dreptului la viața privată, precum și i-au fost provocate suferințe psihice și fizice.

Cu referire prejudiciul moral solicitat, instanța a constatat că suma de 150 000 lei cu titlu de prejudiciu moral solicitat de reclamant este exagerat și nejustificat, însă apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, durata urmăririi penale și acțiunile de urmărire penală întreprinse în privința reclamantului, instanța de judecată a ajuns la concluzia de a acorda suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, care este o compensație ce poate aduce satisfacție echitabilă reclamantului.

Cu referire la pretenția reclamantului privind încasarea sumei de 150 000 lei cu titlu de prejudiciu material sub forma salariului ratat, instanța a reținut că solicitând încasarea salariului ratat în mărime de 150 000 lei, reclamantul nu a probat motivele neangajării în câmpul muncii din cauza atragerii ilegale la răspundere penală, astfel pretenția respectivă fiind neîntemeiată.

Totodată, instanța a specificat că prin decizia Inspecției procurorilor a Procuraturii Generale din 27 ianuarie 2020, s-a constatat caracterul îndelungat al urmăririi penale în cauza penală, condiționată de activitatea insuficientă a organului de urmărire penală.

Așadar, instanța a stabilit că cele relatate denotă incontestabil faptul că în privința lui Chirița Eugeniu nu a fost respectat termenul rezonabil de efectuare a urmăririi penale, urmând a fi constatată încălcarea dreptului acestuia la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale pornită la 25 iunie 2018.

La caz, instanța a concluzionat că constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a urmăririi penale reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru orice prejudiciu moral eventual suferit.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 24 februarie 2021.

La 26 august 2021, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului a invocat interpretarea de către instanțele de judecată în mod eronat a legii, precum și faptul că aprecierea probelor de către instanța de apel a fost arbitrară.

Astfel, a menționat că instanța de apel la adoptarea soluției, a aplicat eronat normele de drept material de țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

La caz, a specificat că la materialele cauzei nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil, prin care să fie stabilite ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Deci, instanțele ierarhic inferioare eronat au concluzionat referitor la admiterea parțială a acțiunii, în condițiile în care la speță, nu sunt întrunite toate condițiile de aplicabilitate a prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Or, reclamantul nu a fost atras la răspundere penală și nici nu i s-a acordat statutul de "condamnat", cât și faptul că în privința acestuia nu a fost emisă o sentință de condamnare.

Referitor la durata procedurilor penale, recurentul a specificat că prin prisma Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, urmărirea penală desfășurată în intervalul de timp 25 iunie 2018 – 03 ianuarie 2020, a avut loc din cauze pertinente determinate de necesitatea examinării minuțioase a cauzei penale și aflării adevărului și care nu poate fi considerată nerezonabilă.

La 15 septembrie 2021, instanța de recurs a expediat în adresa intimaților copia recursului, fiind recepționat de către Procuratura generală la 21 septembrie 2021, iar de către Chirița Eugeniu la 23 septembrie 2021, conform avizelor de recepție (f.d. 185-186).

La 24 septembrie 2021, Chirița Eugeniu a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției, prin care a solicitat să fie considerat ca inadmisibil.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 30 iunie 2021, iar la 20 august 2021, instanța de apel a expediat în adresa părților prin intermediul poștei electronice decizia motivată (f.d. 171).

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Recursul a fost declarat la 26 august 2021, respectiv se consideră depus în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinînd temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Mariana Pitic

Dumitru Mardari